

Laan eller Midler selv at disponere over. De ligge allesammen under de andre Ministerier, og det vilde unegtelig fra Systemets Standpunkt være det Retteste, om den Slags Sager henlaa under Finantsministeriet. Men det er nu Noget, jeg ikke lægger videre Vægt paa. Min Opgave er at betone her, hvorledes Lovet af 1855 ved mod Bevilling at give Udgang til en højere Rente af Laan i faste Eiendomme i Virkeligheden har ført til, at Rentefoden er gaaet usædvanlig op, og mit næste Spørgsmaal er, om der da ikke skulde være noget Middel til at indskrænke, at 4 pCt. Rente vedbliver at være den ordinære Rentefod, og da tror jeg, at man kunde sætte ind i Loven, at af offentlige Midler eller Midler, som ere under offentlig Bestyrelse, kan der i intet Tilfælde tages højere Rente end 4 pCt. Følgen heraf vilde jo blive, at enten til en vis Tid, f. Ex. ved Lovens Strafftræden eller ved Laanenes Fornyelse, skulde Rentefoden gaa ned fra det nu vedtagne højere Rentebeløb til de normale 4 pCt. Om man vilde anse dette for en for stor Lempelse mod Laantagerne, skal jeg aldeles henstille. Naar man nu her taler om Laan i faste Eiendomme, maa man huske paa en anden Erfaringsbetæning, og det er den, at Renten af Laan i faste Eiendomme varierer eller væxler ikke saaledes op og ned som Renten af Laan af løse Penge, som Kursen paa Laan i Banker. For Diebliffet ere jo Penge meget godt Kjøb, men det influerer aldeles ikke paa de allerede udgivne Laan. Den Laantager, som nu svarer 5 pCt., vil ikke ved at opsigte et Laan og optage et nyt være sikker paa at kunne slippe med en billigere Rente. Derfor maa man altid ved Fastsettelse af Rentefoden for Laan i faste Eiendomme tænke paa et længere Tidsrum og se bort fra den væglende Støigen og Synken af Rentefoden for løse Penge. Jeg nævner det, fordi man i den Debat, som jo har været ført i mange Herrers Liber om Renten af Udlaan, bestandig fra deres Side, som hylde det frie Kontraktforhold, møder den Indvending, at Penge ere en Vare, og den stiger og falder efter Overflødigheden eller Trangen paa Markedet. Men det gjaelder ikke om Laan i faste Eiendomme. Ligesaa lidt som Laan i faste Eiendomme steg synkelig i Rente for 2-3 Aar siden, da Krisen fandt Sted, ligesaa lidt gaar Renten af Laan i faste Eiendomme ned i disse Dage eller i dette Aar, skjøndt der er saa rigeligt med Penge. Jeg tror derfor, at hvis Thinget vil fremme dette Lovforslag, bør der sættes en Markering, et Mærke ind, som gjør det forstaaeligt og fatteligt for den store Mængde, at vi ikke nu have en fri Rentefod udover 4 pCt. indtil 6 pCt., men at den naturlige og lovlige Rentefod vedbliver at være 4 af 100 om Aaret, saaledes som den har været lige siden Christian den Femtes Tid.

Berg: Hensigten med dette Lovforslag er jo at fritage Administrationen for at udfærdige Rentebevillinger. Uden Hensigt angiver ialtsald Lovforslaget ikke at have. Det forekommer mig, at Lovens Text imidlertid ikke svarer til denne Hensigt. Jeg er i Overensstemmelse med tidligere Talere, naar jeg opfatter Lovens § 1's første Afsnit saaledes, at den faktisk og juridisk flytter Rentefoden fra 4 til 6 pCt., og jeg nærer ikke Tvivl om, at saaledes vil den ogsaa blive læst baade af Debitorer og Kreditorer rundt omkring i Landet. Vedtager Folkethinget denne Fasttelse af Lovforslaget, vil det ikke kunne værges sig imod den Indsigelse fra Debitorerne, at det har sanktioneret en Flytning af den gamle Rentefod for Prioritetslaan 50 pCt. i Betret. Saaledes læser jeg Texten af Lovforslaget, jeg kan ikke faae Andet ud. At gjøre dette er nu i og for sig urigtigt, men der forekommer mig heller ikke at være mindste Princip deri. Jeg kan forstaa det rene Frihedsprincip med Hensyn til Vengevæsenet, som siger: Penge ere en Vare, Prisen paa dem stiger og falder efter Tilbud og Efterspørgsel; vi give derfor Rentefoden fuldstændig fri saavel for Prioritetslaan som for løse Laan. Jeg siger, jeg kan forstaa denne Betragtning, den har noget Ligtalende ved sig i det rene Princip. Jeg tror imidlertid, at man har gjort meget klogt i ikke hidtil at have anvendt dette Princip her tillands, og jeg tror, man vilde af flere Grunde handle ulogt ved at indføre det nu, thi Forholdene her tillands ere utvivlsomt i flere Retninger meget forskellige fra Forholdene andetsteds, idet vort Land er væsentlig agerdyrkende, og Besiddelsen er delt forholdsvis paa mange selvstændige Beboere, som behøve mindre Laan uden at være i Besiddelse af den Evne at kunne benytte Konjunkturerne ogsaa til deres egen Fordel, som Andre ville kunne, der have mere Evne til den Slags Forretninger og i det Hele taget ere uddannede i Handels- og Industrivirksomhed. Utsaa i Handels- og Industrilande eller Lande, hvor Eiendommene ere mere samlede paa enkelte Hænder end her, og hvor man kan antage, at der i Spidsen for Bedriften staar handels- og pengekyndige Mænd, der vel kunne komme til at lide af Knapthed paa Penge, men ogsaa ere istand til at kunne benytte sig hurtigt og uden Ophold af Overflødigheden af Penge, der kan jeg forstaa, at man indfører et saadant Princip. Men det er jo ikke Tilfældet her. Med forholdsvis kort Barsel vil Kreditor kunne benytte Knaptheden paa Penge til at have Renten op til 6 pCt., men Debitor vil meget vanskelig under omvendte Forhold kunne med samme Hurtighed faae den bragt ned, thi han tør ikke udsætte sig for, at den Nedgang i Renten af Penge eller den Overflødighed, der viser sig for en kort Tid, vil kunne holde sig. De Fordele altsaa, som Kreditor vil